

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Somogyi Béla*
Cím: *Budapest fővárosi kormányzata*

Forrás: *Népszava*

Bp.
(Hely)

1920 II/8
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Helyszám

352

1920

Osztályozás

Tárgy

352

Hely

Idő

"1920"

Személy

Budapest főváros Kormányzata

a lehető legsiralmasabb állapotban van, pedig ez a város a neuillyi szerződésben megszabott Magyarország lakosságának köréből husz százalékát foglalja magában és így az itteni városkormányzati bajok országos bajoknak tekinthetők. Normális időkben is nyomoruságos és szégyelni való volt ez a városi kormányzat; nem is lehetett másmilyen, mert a legképtelenebb (még az országosnál is rosszabb) választójog és a virilizmus talajában gyökeredzett, ebből a talajtól pedig nem sarjadhatott ki egyéb a korrupció és a népellenesség mérges dudváinál. Mink — és csak mink! — irgalmatlanul támadtuk ezt a rendszert évtizedeken át, de hasztalanul: az ország általános kormányzati szelleme alól a főváros sem lehetett kivétel, a feudális-klerikális uralom árnyékában nyugodtan és buján tenyészett a bankokrácia és a középpolgárság korrupciós, népellenes helyi uralma. A háború alatt ez a rendszer hamar megtermette mérges gyümölcseit: a magyar Kánaán fővárosában gyorsabban és nagyobb arányokban jelentkezett a tömegnyomoruság, mint bármelyik hadviselő állam fővárosában és a községkormányzati tehetetlenség és romlottság teljes szánalmasságában állott előttünk. A népköztársaság és a tanácsköztársaság idejében a helyzet semmivel sem javult, sőt romlott, egyrészt, mert a háború követke-

ményeképpen hihetetlenül leromlott az egész ország közgazdasági állapota és közigazgatása, másrészt, mert a két forradalom ezen a téren majdnem érintetlenül hagyta a régi bürokráciát és — ezt is őszintén meg kell mondani — ennek fölibe olyan embereket állított, akikből teljesen hiányzott az az elméleti és gyakorlati készítség, amely egy nagyváros kormányzatának irányításához okvetlenül szükséges. (Ambiciózus politikusok, akiknek nem jutott országos vezetőszerep, legalább fővárosi vezetőszerepre áhítottak, nagyon kevés kivétellel nem annyira az ügy érdekében, mint inkább a szerep kedvéért.) Most, augusztus óta, a régi bürokrácia új kormányoz, hogy nélkülöz minden nyilvános ellenőrzést, a kormány akaratától és a kulisszák mögött érvényesülő politikai befolyásoktól függ és ilyen súlyos körülmények között kénytelen száz és százmillió új adósságokat csinálni, száz és százmilliókat költeni, egy hipertrófiás és emellett a végsőig lezüllött nagyváros legfontosabb éleletszükségleteiről gondoskodni.

Ennek az állapotnak minél hamarabb véget kell vetni. És ezért csak helyeselni lehet a keresztény nemzeti egyesülés pártjának azt a törekvését, hogy a főváros kormányzatát minél előbb az általános, egyenlő, titkos választójogból kikerülő községi képviselőtestület vegye a kezébe, amely azután demokratikus módon, a legmesszebbmenő demokratikus ellenőrzés mellett intézné az ügyeket. (Mi ugyanis csak ezt a törekvést magyarázhatjuk ki a nevezett párt szándékairól

mostanában kiadott újságcikkekben és egyáltalában nem hihetjük, hogy a keresztény párt valamiféle áldemokrácia segítségével akarjon újabb osztály- vagy klikkuralmat teremteni a régi helyébe.)

Értjük a keresztény nemzeti egyesülés pártjának ezt a sietségét: az a siker (micszerintünk: csak látszólagos siker), amelyet a nemzetgyűlési választásokon aratott, azt a vágyat ébreszti benne, hogy használja ki a rája, nézve kedvezőnek látszó hangulatot a fővárosi kormányzati hatalom megszerzésére. Ez ellen a törekvés ellen annál kevésbé lehet kifogást tenni, mert — amit már mondtunk — a közérdek is sürgeti a mostani lehetetlen állapot megszüntetését. *Csak hogy a községi választások rögtön elrendelésének nagy akadálya van. Fölteszünk ugyanis, hogy a keresztény párt nem akarja a régi rendszert föntartani: a cenzusos választójogot, a virilizmust, a bürokrácia uralmát, hanem teljes demokráciát akar: a vagyon politikai kiváltságait el akarja törölni és a városi kormányzat élére a bürokrácia neveltjei helyett a nép választottjait akarja állítani.* Ezt föl kell tennünk, mert hiszen a keresztény párt — ha egészséges életosztón működik benne — itt sem helyezkedhetik szembe a demokráciával, nem követhet öngyilkos politikát. De kérdés: lehet-e a főváros új kormányzati rendszerét kormányrendeletekkel megállapítani akkor, amikor van már nemzetgyűlés, van törvényhozó testület?! Mi — anélkül, hogy ezzel a

kijelentésünkkel ennek a törvényhozó testületnek az illetékességéről és értékéről véleményét akarnánk nyilvánítani — kijelentjük, hogy nem. *Akármilyen* törvényhozó testület is hivatottabb az ilyen reformok keresztülvitelére, mint egy rendeletekkel dolgozó kormány. És ha így van a dolog, akkor meg kell várni a fővárosi kormányzat reformjáról szóló *törvényt*. Ennek pedig — bármilyen gyorsan dolgozzák is majd a nemzetgyűlés — idő kell. *Szükséges tehát, hogy a fővárosi kormányzat reformja — de a vármegyei és községi kormányzat reformja is — a nemzetgyűlés legelső ülése föladatái közé soroztassék.*

Ami a reform tartalmát illeti, arról — a már érintettek után — nem kell sokat mondanunk. Az természetes, hogy *igazi demokratikus választójogot követelünk*, olyant, amely kiterjed minden huszadik évét betöltött férfira és nőre. Továbbá *aránylagos képviselést* követelünk, vagyis olyant, amely a kisebbségek képviselését is biztosítja. A kereszténypárt — amint egyik kommunikéjéből kitetszik — az egész város területére kiterjedő *egylajstromos* szavazás gondolatával is foglalkozik, előbb azonban meg akarja nézni a statisztikát, vajjon *nelki* kedvez-e. Minekünk miúgy elvi kifogásunk a szavazásnak ilyen módja ellen, mi nem találunk kivételt valót abban, hogy ne *kerületenként*, külön-külön, hanem *egy* lajstrommal való szavazás útján válasszák meg az *egész város* összes községi képviselőit; de ezzel a szava-

zasi rendszerrel szükségképen vele jár az *aránylagos* képviselést, vagyis a kisebbségi képviselések biztosítása. (Máskülönben megtörténhetnék például az, hogy *egy* pártból kerülne ki az összes képviselők — mondjuk — 200.000 leadott szavazat alapján, míg az összes többi pártok, amelyekre — mondjuk — 199.990 szavazat esett, képviselést nélkül maradnának.) A kisebbségek mesterséges kirekesztése nagyon hamar és nagyon kegyetlenül megboszulná magát. Másrészt pedig nem célszerű elfelejteni azt sem, hogy a statisztika vagy a pillanatnyi hangulat hatása alatt hiába hiszi magát valamelyik párt abszolút többségben levőnek: a kisebbségeket kirekesztő és elnyomó választási rendszer nagyon hamar *ő ellene* fordulhat. További fontos követelésünk: *igazi autonómia*, valóságos önkormányzat biztosítása a főváros népe számára. Az eddigi önkormányzat — Bárczy István mondása szerint — „önkormányzat a belügyminiszter kegyelméből”. A fővárosnak (igazi demokratikus választójog alapján megnyilatkozó) népe képes lesz arra, hogy belügyminiszteri gyámkodás nélkül intézze a maga ügyeit; elég, ha a kormány a városi önkormányzat határozatait csupán a törvényesség szempontjából ellenőrzi.

Nem elsőrendű, de mégis fontos kérdés a reformnál a *képviselőtestület tagszámának megállapítása*. Az eddigi *négy* száz tagu testület tulságos nagy, nehézkes, fecsegő testület volt, amely az ügyekkel behatóan nem

foglalkozhatott. Ha az országos képviselőnek elég félannyi tag, ha Bécs város képviselőtestülete 150, Párisé 80 tagból állhat, akkor Budapest ügyének intézésére is elég 80—100, de legföljebb 120 tagu testület (mondjuk: 4—5000 választóra számítva egy képviselő); de ezek — vagy a közülük választott szakkbizottságok — azután valóban vegyenek részt a város ügyeinek intézésében és — ismételjük — *közülük kerüljenek ki a városi kormányzat tényleges vezetői*. (Ha országok kormányzatát rá lehet és rá kell bízni a nép választottjaira, ha a nép — a papíroskvalifikációra és a hivatalban elkövetett lépésekre való tekintet nélkül — onnan veszi az *ország* vezetőit, ahonnan a maga szuverenitásánál fogva jönnek látja és ha tulajdonképen ez a demokráciának egyik sarkalatos elve, akkor ezt az elvet a *községi* kormányzatra is alkalmazni kell.)

Hogy a községi választásokban — ha lesznek — a szociáldemokrata párt részt fog-e venni vagy nem; az még korai kérdés és legelső sorban attól függ, hogy akkorra már meglesz-e a szabad politikai agitáció lehetősége. Somogyi Béla.